

Лера Сом

Там, на небе

Вершы

**Баранавічы
ГА АРР Варута
2000**

Лера Сам

**Там, на небе. Вершы, Баранавічы, ГА АРР
Варута 2000**

Рэдактар Валянціна Аксак

Выданьне пабачыла сьвет дзякуючы падтрымцы
ГА Агенцтва Рэгіянальнага Разьвіцьця "Варута",
г. Баранавічы

Змест

1. "Там, у небе – сонца..."
2. "Тваёй атруты я жадаю"
3. "Ці ёсць што выпадковае на свеце"
4. "Не пішы пра мяне нічога..."
5. "Гэта дрэва ўжо – не маё..."
6. "Калі закончыцца мігрэнь..."
7. "Не, гэты свет пакуль..."
8. "Жоўты пах у дажджа па восні..."
9. "Звар'яцелая птушка не бачыць неба..."
10. "Вар'яцееш, каб выжыць..."
11. "Маркотны мой вершнік..."
12. "Снег свеціцца. Цёмра..."
13. "Шлях без кветак..."
14. "Ціск спустошвае..."
15. "Ды няўжо я, нарэшце..."
16. "І ёсць каханне – варыянт даверу..."
17. "Бачыш, чытаеш..."
18. "Людзі, якіх..."
19. "Мне снілася, што ты жабрак..."
20. "Пасярод сну..."
21. Рандэль ("Пераблытаўшы каханне з вайной...")
22. А мы парылі-падаль-ўставалі..."
23. "Цябе не заб'юць..."
24. Рандо ("Поўня! Поўняй сэрца поўна...")
25. Тры пытанні
26. Рандэль ("Якія могуць быць благія думкі...")
27. "Я ведаю начных-начных звяроў..."
28. "Калі вятры зрываюць лісце..."
29. "Дождж прыходзіць, бо мы..."
30. Рандэль ("Год мяне чакала слова...")
31. "Усе мы філосафы..."
32. "Я змушаны жыццё цярапець..."
33. "Ноч. Пажадана заснуць бы, але..."
34. "І мы з табой пакуль што сябры..."
35. "А тут я бачу верхаліны..."
36. Лятучы галандзец
37. "Снежань без снегу..."

38. "Веданне – болем, няведанне – цемраю..."
39. "Ах, бывай, бывай, Радзіма..."
40. "Зайчык сонечны мой..."
41. "Адзінота, мая навука..."
42. Вельмі проста – узяць, паверыць..."
43. "Хто прывык да несвабоды..."
44. "Хаос! Магчыма, ты Парадак..."
45. "Ты помніш тое, што у сне..."
46. "Надзеяй нейкай ў гэтую вясну..."
47. "Я жыццём сваім хварэю..."
48. "Прабач, я чортаў паэт..."
49. "У пакоі – святло..."
50. "Ах не, жанчына гэтая не з лёду..."
51. "Колькі нас, звычайных музыкаў..."
52. "Калі расчыняюцца дзверы..."
53. "...Тады табе падкінулі свабоду..."

СЭКСТЫНЫ АДНОЙ ЗІМЫ

54. Снежань
55. Студзень
56. Люты
57. *РОЗДУМ*. Вянок санетаў
НАВЫДУМЛЯЛАСЯ КАХАННЕ...
58. Работа
59. "Бы музыка няўлоўная духмянасць..."
60. "Усё пражыта і праспявана..."
61. "Я хварабліва пераношу..."
62. "Чуеш, звiнiць глеба..."
63. "Навыдумлялася каханне..."
64. "Хай усiм пашанцуе неяк..."
65. "Любое чаканне мiнае..."
66. "Ты помнiш..."
67. "Сярод адной забруджанай зiмы..."
68. "У мяне пытаннiяў няма..."
69. "Год замяняе на год..."
70. "Зноў прыйшла туга, якая горай болю..."
71. "Попел мой ад Сафiйскай горкi..."
72. "Не, iмeнaў няма..."
73. P.S. "Мiлаю паэмкай мiлая паэтка..."

1

* * *

Там, у небе – сонца,
Тут, у лесе – зграя...
Ціха дагарае
Там, у небе, сонца.

Звязвацца не раю –
Паглядзі праз донца:
Там, у небе, сонца,
Тут, у лесе, зграя.

КАМУНІКАТ.ORG

2

* * *

Тваёй атруты я жадаю
За тое, што яна твая...
Сноў зброя не бярэ мая –
Тваёй атруты я жадаю.

Ізноў пытаюць утрая
За слова горкае "кахаю"...
Тваёй атруты я жадаю,
За тое, што яна твая.

КАМУНІКАТ.ORG

3

* * *

Ці ёсць што выпадковае на свеце,
Ці ёсць невыпадковасць хоць адна?..
У чым твая віна ці не-віна –
Ці ёсць?.. Што выпадковае на свеце!

Ты зноўку выглядаеш, як вясна,
Але смяешся так, што плачуць дзеці...
Ці ёсць што выпадковае на свеце,
Ці ёсць невыпадковасць хоць адна?..

4

* * *

Не пішы пра мяне нічога,
Бо нічога і не было...
Што звадзіла, што развяло –
Не пішы пра мяне нічога.

Ці зрасцецца тваё крыло,
Ці адолеецца знямога?..
Не пішы пра мяне нічога,
Бо нічога і не было.

5

* * *

Гэта дрэва ўжо – не маё,
Колькі б я пад ім не сядзела,
Колькі б вішань з яго не з'ела,
Гэта дрэва ўжо – не маё.

Помніш, вішня, – усё я мела,
Не пытаючыся: "Чыё?" ...
...Гэта дрэва ўжо не маё,
Колькі б я пад ім не сядзела.

6

* * *

Калі закончыцца мігрэнь,
Не паддавайся эйфарыі:
Узнікнуць клопаты старыя,
Калі закончыцца мігрэнь.

Дадасць – магу трымаць пары я
Праблем і кожны новы дзень...
Калі закончыцца мігрэнь,
Не паддавайся эйфарыі.

7

* * *

Не, гэты свет пакуль
Не адпусціў мяне,
І падае адтуль,
З нязведанага, снег.
Ах, я блгі мастак,
Не ўзнікне на сцяне
Нязведанае? – Так!
Нябачанае? – Не!

КАМУНІКАТ.ORG

8

* * *

Жоўты пах у дажджа па восені...
Я ад поўні пакуль далёкая.
Ці адчуеш ты, аднавокая, –
Жоўты пах у дажджа па восені?

Нота ў цемры звiнiць высокая:
Зноў кагосьцi завеш у прасiнi.
Жоўты пах у дажджа па восенi,
Я ад поўнi яшчэ далёкая.

9

* * *

Звар'яцелая птушка не бачыць неба
І не чуе зямлі пад покрывам лёду...
На аднойчы і назаўсёды
Ёй ужо нічога не трэба.
Не завабіш ні сном, ні родам,
Не падловіш пятлёй ці сеткай...
Назіраў аднойчы і буду сведкам:
Вось такая яна, свабода.

10

* * *

Вар'яцееш, каб выжыць,
Бо свет
Неразумны вакол, ірэальны
У вяртанні да першапачатку,
Ergo – Хаосу.

КАМУНІКАТ.ORG

11

* * *

Маркотны мой вершнік,
Навошта цябе пасылала
За славай?

Мой першы,
Вяртайся дамоў да сутоння,
Прадонне чакання
Ёсць бездань адчаю...
Вяртайся!.. Страчаю...
Вяртайся... Пачую –
Маўчу я.

12

* * *

Снег свеціцца. Цемра.
Снег сочыць за сэнсам
Сну ў шэрым суладдзі...
Ноч доўгага снежня,
Дзень кволага сонца...
Сэнс распачы – шэптам.

КАМУНІКАТ.ORG

13

* * *

Шлях без кветак
і без
паху французскай парфумы.
Без зменаў адзення
(з сезону ў сезон – шэрацёртасць...)
З вечнай думкай пра хлеб
і няўменнем
яе адцурацца.

Шлях
на другасных ролях
тэатра,
якога, здаецца,
не было і не будзе.
(А кропачку "ёсць" ты не зловіш –
філасофія, браце...)

Шлях у цемру
прыгожых фантазіяў,
дзе
ўсё не так,
і мяне не згадаюць па смерці,
але будуць любіць пры жыцці.
Дзе я буду
умець
з вамі жыць.

14

* * *

Ціск спустошвае.
Сэрца
б'ецца ў пустэльні...

Паветраны сон-дамок
Выцвіў, як сон-трава.

Той, хто прыдумаў галечу,
Быў злейшы за Бога,
які
выпадкова ўключыў
цацку-жыццё,
якое прымусіла
вынайсці казку як сродак
выйсця з вар'яцтва,
якое, якое, якое...
...выйсце з вар'яцтва,
якое, якое... я.

15

* * *

Ды няўжо я, нарэшце,
навучуся нянавісці?

Можа,

гэта нешта паправіць
у свеце, які
ненавідзіць мяне.

КАМУНІКАТ.ORG

16

* * *

І ёсць каханне – варыянт даверу
Па-за царквой, пячаткай, абавязкам,
Як будаўніцтва прышласці самой.

І ёсць сусвет, калі няма кірункаў
І мапаў перавымеранай сферы
Ды прыцягнення цяжкага яе.

І ёсць усё, калі няма нічога,
І асабліва – шкодных шкадаванняў
Аб тым, чаго ніколі ты не меў.

І ёсць жаданне жыць, бо звездаў смерць.

17

* * *

Бачыш, чытаеш...
Кнігі, узнікшыя з кніг,
прачытаных учора, і досыць
няўважліва нават.

Дрэннага густу палотны,
якія адно дэкларуюць:
поўную аўтара немач.

Слухаеш песні, якім бы
лепей замоўкнуць.

Фон, праз які ты спрабуеш
разгледзець узоры
Будовы Сусвету.

18

* * *

Людзі, якіх
Я хачу знішчыць,
Ходзяць, пяюць, смяюцца,
Някасна плачуць.

Людзі, якіх
Я хачу знішчыць,
Б'юць, забіваюць надзею,
І чыстае неба
Пляміць
Зарніцамі болю
Кароткая памяць.

Людзі, якіх
Я хачу знішчыць,
Людзі, якім
Я хачу выдраць
Вочы гнілья,
драпежныя іклы,

Што вы зрабілі з вашымі целамі?
Што вы зрабілі з вашымі душамі?
Што вы зрабілі з вашымі жыццямі?

Людзі, якіх
Я хачу знішчыць, –
Тое, Чаго Я Хачу,
Звычайна прыходзіць.

19

* * *

Мне снілася, што ты жабрак, і просіш
У першакурсніц грошы на гарэлку,
Яны даюць – паперку, дзве, і тры,
(А за чатыры можна выпіць кавы...)

Пасля, за кавай, не магла даўмецца –
У нас *былі* і грошы, і віно,
І час, і нат настрой быў адпаведны...
(Так, пра гарэлку – мы яе не п'ем).

Мой сон быў прыкрым і даўгім. Адно што
Усцешыла – купальскай гэтай ноччу
Пераўтварэнні, пераапрананні
Звычайныя; то ці не абавязак...
(Але чаму ты ўсё ж стары і п'яны,
Даволі брыдкі вулічны жабрак?).

20

* * *

Пасярод сну
Ты
Узнікаеш,
Прамейшы за клічнік,
Але таямніцай
Будзе нават твой цень,
Ці, дакладней, адсутнасць яго.

Мір паміж намі.
Падзелены землі і людзі,
Збройнік не вострыць мячы.
Смерць паміж намі.
На курганах
Паўсталі памежныя знакі.

Час паміж намі...
Дык што
Гоніць цябе ў мае сны?

РАНДЭЛЬ

Пераблытаўшы каханне з вайной,
Не здзіўляйся спушташэнню душы,
Бо паўсюль замест падвойных вяршынь
Атрымаеш праяічны двубой.

Ваяры ж малююць фарбай адной,
Бо усё жыццё жывуць на мяжы;
Пераблытаўшы каханне з вайной,
Не здзіўляйся спушташэнню душы.

За любым замком, за кожнай сцяной
Сніць сталовыя сталы і нажы.
Заваёўнік... Ты навекі чужы,
Існуеш цяпер маной і віной,
Пераблытаўшы каханне з вайной.

22

* * *

А мы парылі-падалі-ўставалі,
А мы пісалі-рвалі-забывалі...
Радкі ж знікаць упарта не хацелі,
Без нас ляцелі...

Куды, нашто? Знаходзілі ж кагосьці,
Хто ад шкадобы ці па маладосці
Іх прытуляў, дапамагаў, вылечваў
І не аспрэчваў.

Але ж аднойчы, позна ці зарана,
Хап за каўнерык аўтара-васпана:
Плаці, панок, налог за захаванне
Ды выхаванне!

Шкада не грошай нават – толькі часу,
Які пайшоў на гэтакую масу
Падлечаных, прамых, не вартых здзеку,
Але калекаў.

23

* * *

Цябе не заб'юць, бо так хочацца,
хочацца спаць,
Спакойна заснуць і спакойна прачнуцца,
як трэба...
І з'есці кавалачак мяса з кавалачкам хлеба,
І высербаць каву,
і вочы да неба падняць.

Цябе не заб'юць, можа толькі засунуць у
мех,
Магчыма – каменны, магчыма –
пад назваю "вёска",
І там з ярлычком на шпагаце, звычайна, як
коска,
Ты будзеш пыліцца альбо
адпрацоўваць свой смех.

Цябе не заб'юць – ну навошта каму
мерцвякі,
Згрызоты сумлення пад старасць
і іншая трасца?..
Ты будзеш тлусцець, нервавацца,
лічыць медзякі,
Зрабіцца паэтам ніколі,
ніколі не ўдасца –
У нас забіваюць паэтаў,
а ты – не такі.

24

РАНДО

Поўня! Поўняй сэрца поўна,
Я іду, і мне не варта
Абарочвацца і помніць –
Ззаду краты, ззаду варта.

Ноч варожыць, снег – як воўна,
Толькі лепей грэе кварта...
Ах, няўжо мне не ўсё роўна –
Мне, каго чакае ўпарта
Поўня!..

Хто да раю, хто і ў Тартар,
Я ж імкнуся, безумоўна,
Да цябе адной, без жартаў,
Поўня!

25

ТРЫ ПЫТАННІ

1.

Пашукай –
ці няма
у партманеце
майго фатаздымку?

2.

Ты хацеў бы
мець свет
у кішэнным выданні
на
усім
зразумелай
мове?

3.

Ці ёсць
больш неабходны занятак,
чым назіранне
за палётам
аблокаў?

26

РАНДЭЛЬ

Якія могуць быць благія думкі,
Калі я так сканала дасканала?..
Маё жыццё ніяк не закранала
Тых, хто цягнулі з памінання сумкі.

Жыла – ад плётка аж вішчалі кумкі,
Затое смерць усіх пераканала:
Якія могуць быць благія думкі,
Калі я так сканала дасканала?

Узорна-паказальныя рахункі,
Нічога, што замнога ці замала...
І тое, што ў агонь мяне загнала –
Сумленне найвышэйшага гатунку –
Якія могуць быць благія думкі!

27

* * *

Я ведаю начных-начных звяроў,
Я ведаю, пра што яны маўчаць,
Калі пульсуе залатая кроў,
І небяспека тоіцца ў вачах...

Я ведаю, калі палюе кат,
Я ведаю, калі рабуе раб...
Я бачыла апошні зарапад,
Я назірала супадзенне мап

З мясцовасцю, якой не можа быць,
З дарогамі, якія не вядуць
Нікуды, і каму ахвота ныць,
Па іх, спагады просячы, ідуць...

...Мудрэц, што меў багацці ўсіх цароў,
Калісь вучыў, каб слабым не спрыяць,
У пераходах, крамах і метро
Ніколі жабракам не падаваць.

Яны з'ядуць кавалачак душы,
Табе пасля не хопіць на вайну,
Табе аднойчы прыйдзецца ўцячы
Й замест кахання будаваць сцяну...

Каб разадраць мацнейшых на шматкі,
Схіляюцца малыя ваяры,
А тым баяцца слабых не з рукі, –
Пахучай падлы не ядуць звяры...

Таму люблю начных-начных звяроў,
Хоць ведаю, пра што яны маўчаць...
Няхай грукоча залатая кроў,
Хай небяспека тоіцца ў вачах...

КАМУНІКАТ.ОРГ

28

* * *

Калі вятры зрываюць лісце
Для брудных, найшчыльнейшых зносін,
І ўсе запар шукаюць выйсця, –
Мая душа святкуе восень.

Мая душа святкуе восень
Як супакой і сталасць года:
Усё, што зроблена – у стосе,
Нішто цяпер не перашкода.

І мой шпацыр між чорных дрэваў
Без мэты ці яе наймення
Вядзе не да квяцістых спеваў –
Да балявога ачышчэння.

Мае ружовыя каштаны,
Мае пранізлівыя клёны,
Вам столькі спаць у гэтым стане,
Варожым, голым, незялёным...

А мне хварэць сырой зімою,
З надрываю падымацца ў восем...
Але пакуль – я пры настроі,
Мая душа святкуе восень.

29

* * *

Дождж прыходзіць, бо мы
Лайдачым пад сонцам.

КАМУНІКАТ.ORG

30

РАНДЭЛЬ

Год мяне чакала слова
На пакрэмзанай старонцы...
Я бадзялася пад сонцам –
Год мяне чакала слова.

Кола сунецца па-новай, –
Зніклі сны і абаронцы,
Год мяне чакала слова
На пакрэмзанай старонцы.

Свет – палова на палову:
Ёсць статычнае да донца,
Ёсць рухомае бясконца...
Хай у вас пярэйме мову:
Год мяне чакала слова!

Усе мы філосафы,
пакуль не забаліць галава.
Гібеем над глосамі,
навокал падрастае трава.
Нататнікі стосамі,
ды вось не прылятае сава...
Усе мы філосафы –
пакуль не забаліць галава.
Усе мы каханья,
пакуль не прагучала "пакуль"...
Жыццё – штука танная,
паколькі не шкадуецца куль.
Шуруюць старанныя,
адзінкі выштурхоўвае нуль...
Усе мы каханья...
пакуль не прагучала "пакуль".
Усе мы шчаслівыя
калі-небудзь ды будзем, але!
Калі клапатлівыя
дзядкі пераляжаць на стале.
Худыя, юрлівыя,
Таўстыя, цнатлівыя,
Прыгожыя, цвілыя,
Дурныя, гняўлівыя –
Усе мы шчаслівыя
Калі-небудзь ды будзем... Але?..

32

* * *

Я змушаны жыццё цярпець...
Часовым суцяшэннем смерць
Уночы мне прыходзіць пець
Спакою калыханку.
Спраў недаробленых – гара,
Таму ўсміхаецца зара:
Працуй, пацей; трываньне, раб! –
Прыкуты ты да ранку.

Усё сканчаецца. Пасля,
У часе і прасторы,
Знайду старога караля,
Стваральніка твайго, зямля,
Твайго жыцця – і гора.

Знайду. Змагу за ўсё спагнаць.
Тады ўжо можна і паспаць,
Самому ўнікнуць спакушэння
Стварыць сабе сусвет кішэнны.

33

* * *

Ноч. Пажадана заснуць бы, але
Тлум у маёй залатой галаве.

Свечка і печка (прабач, батарэя),
Першая – свеціць, другая – не грэе.

Снежань заснежыў вакно і настрой,
Холадна. Цёмна. Паперкі гарой,

Шоргаюць... (шчэміцца ветрык з вакна).
Я па пакоі гуляю адна.

Самыя доўгія ночы заўжды
Мне дадаюць неспакою й нуды.

Можа хоць трошкі падвычысіць дрэнь
Заўтрашні, вельмі скарочаны, дзень.

34

* * *

І мы з табой пакуль што сябры,
Сябры, сябры, такія сябры...
Сябры, пакуль зіма на двары,
Вялікія мы сябры.

І ты пакуль мяне не здасі,
Бо не замяніўся парадак сіл.
Не варта ў холад цяпельца гасіць,
Мароз – не варта гасіць.

І я пакуль руку падаю,
І я яшчэ праклён не пяю,
І важкія словы ўслед не пляю...
Але – іх абдумваю.

35

* * *

А тут я бачу верхаліны
Няшчасных дрэваў. Гэты вецер
Зусім іначай выглядае
З вакна чацвёртага паверха.

КАМУНІКАТ.ORG

ЛЯТУЧЫ ГАЛАНДЗЕЦ

Бачыш – снежань, снег і снег,
Ноч і ноч... спакою
Нам не будзе: наш каўчэг
Зноўку пад канвоям.

Толькі помніш, як не раз
Шквал і навальніца
Ратавалі, дый у час,
Нашу таямніцу.

Пльць нам і не абмінуць
Тых, каму замерці...
Плюнь на тое, што завуць
Нас "анёлы смерці".

37

* * *

Снежань без снегу... Адліг
Я не люблю. Тлусты бруд
Так не пасуе зіме.

Холад і боль. Чысціня
Не дапускае цяпла:
Каб спачуваць – перажыць.

Хочаш маіх галасоў?
Вось цераз бездань лязо.
Так, я гуляла па ім.

38

* * *

Веданне – болем, няведанне – цемраю...
Так і туляюся, не прытуліўшыся,
З прыцемак пад асвятляльнік бясценевы
Аперацыйнай (яна ж – катавальная).

Так знітаваліся словы і дзеянні,
Што я не ў стане напрамкі адрозніваць.
Вось ужо зноўку мае пераблытаны
Веданне – цемраю, болем – няведанне.

Час тут ці лёс мне падкінуў пытальнікі,
Не падарыўшы ні кропкі, ні клічніка?..
Ці дачакаюся я, што абвернецца
Веданне – сілай, няведанне – дзеяннем?..

39

* * *

Ах, бывай, бывай, Радзіма!
За вагонным шклом
Дождж "мінула" і "магчыма"
Звязвае вузлом.

Ні абставінам, ні лёсу
Саступаць не след.
Выбраў сам сярод хаосу
Гэты вась білет.

Сэнс шукаць у гэтым свеце
Стоміцца любы...
– Там, mon chère, куды мы едзем,
Светла... быццам бы.

40

* * *

Зайчык сонечны мой...
На драўлянай маснічыне
фарба і пыл
ў светлаўзгаданым промні.

Усё я магу паўтарыць:
выбраць сонечны дзень
і настрой назапасіць...

Ды не пакліча
дранікі есці
бабуля.

41

* * *

Адзінота, мая навука,
Нам не трэба дзяліць жыццё.
Ты спаткала мяне як мука,
Перажылася ў адкрыццё.

Нарадзілася як пытанне,
Разагнула спіну ў адказ:
Ёсць сумеснасць і ёсць расстанне,
Ды ніхто не раздзеліць нас.

Але як два бакі манеты,
Як бутэлькі рыльца і дно,
Ні з якою вышэйшай мэтай
Не зліемся ў зусім адно.

42

* * *

Вельмі проста – узяць, паверыць,
І ніколі не знаць параз:
Хтось кіруе, працуе, мерыць
І адказвае нам за нас.

Пазірае лагодным вокам
На паклонна-пахілы люд...
Назаві яго богам, рокам,
І аддайся на правы суд!

Ды якой бы чарговай звягай
Не ўціскалі душу маю,
Пры ўсім тым і з усёй павагай,
На нявер'і сваім стаю.

Хто прывык да несвабоды,
На свабоду не жадае,
Хто прывык да несвабоды,
Разам з ёю і жыве.
Хто прывык да несвабоды,
Небяспеку адчувае:
Лёс за ўласную свабоду
Б'е па ўласнай галаве.

Я, відаць, зусім тупая
Неразумная істота,
Я, відаць, зусім тупая,
Бо жыццё ўсё, дзень у дзень,
Па адным пілюю краты
Праз пакуты, праз нудоту,
Праз атруту, праз дэбаты,
Праз ясву і светлацень.

Небяспечна ўласнаручна
Дакранацца да нябёсаў,
Небяспечна ўласнаручна,
Ды не сумна мне, ані:
Гэта светабудаванне
Дзе парадку, дзе хаосу,
І навука выжывання
У свабоднай вышыні.

44

* * *

Хаос! Магчыма, ты Парадак,
Якога мне не зразумець,
І тое, што завуць "выпадак", –
Няўхільнасць верная, як смерць.

Ды сніцца ісціна старая,
Якая й сёння адкрыццё:
Любы заўсёды памірае
Таму, што верыць не ў жыццё.

45

* * *

Ты помніш тое, што у сне
Наканаванасцю завецца:
Цягнік прыпынка не міне,
Пейзаж мяняецца ў вакне,
І толькі зорка – застаецца.

КАМУНІКАТ.ORG

46

* * *

Надзеяй нейкай ў гэтую вясну
Так цягне з дому, што мая работа
Любімая абрыдла мне, але
Няма як кінуць... Колькі мы марнуем
Бязладна часу, каб пашкадаваць
Такой вясной, з зелянівам цнатлівым...
Хто прачытае гэта? Ды ніхто,
Апроч карэктара (калі яго пасада
У выдавецтве існуе пакуль)...
Прабач, вясна! Я дрэнны пейзажыст.

47

* * *

Я жыццём сваім хварэю
невывечна, невыносна...
Я жыццём сваім хварэю,
Бо не ўмею ім гуляць.
Сто разоў мне абяцалі
Цудадзейнае збавенне,
Сто разоў мне абяцалі
Заканчэнне і пачатак...

Ні адна з тых абяцанак
Не прынесла мне палёгкі,
Ні адна з тых абяцанак
Не дала спакою мне...
Я – паэт, вандроўнік кепскі,

Ды ад лёсу не схавацца,
Я – паэт, вандроўнік кепскі,
Толькі мне не выбіраць, –
Як іначай адшукаеш
Хоць адно жывое слова,
Хоць адну душу жывую,
Хоць адзін сяброўскі погляд
Чалавека, для якога
Працягну сваю хваробу,
Невывечнае жыццё.

48

* * *

Прабач, я чортаў паэт,
А не стаматолаг ці лёкай,
І я не магу табе
Нічога прэзентаваць.
Не даў мне гэты сусвет
Умення глядзець далёка,
Каб у прыстойнай дзяльбе
Кавалак свой адарваць.

Прабач, я чортаў паэт...
У якасці падарунка
Адну несмяротнасць маю,
Такую, як мае верш.
Адзін спрадвечны сюжэт
У ім у любых варунках:
Я зноўку цябе кахаю,
Ты ж любіш сябе найперш.

І гэта – нармальны лад
Жыцця... У сапраўдным свеце
Заўжды пераважыць слова
Набіты партаманет.
Нікому не ўзняцца над
Рэальнасцю у манеце,
Адгэтуль усе высновы...
А я – я чортаў паэт.

49

* * *

У пакоі – святло,
Тут утульна, знаёма і цёпла.
За вакном – кліча вецер,
І б'ецца спалоханы снег.
І чаму мяне цягне
Пагасіць гэту лямпу, каб вокны
Раптам зніклі за цемрай,
І ноч агарнула мяне?..

Так, патушым святло...
Што мне жыць як усе замінае?
Не сядзіцца спакойна,
Быццам пяты мне смаіць зямля...
Я іду і блукаю,
Я бясконца, бясконца блукаю
Ці шукаю кагосьці,
Хто ў мінулым жыцці назаляў.

Што такое святло?
Што такое спакойная цемра?
Крок адтуль, крок адгэтуль,
Наперад, і зноўку назад...
Тэрмінатарны шлях
Мо не з лепшых, але не дарэмны,
Як само спадзяванне
Апынуцца не "дзе", а "па-за".

50

* * *

Ах не, жанчына гэтая не з лёду,
Але зусім не кожны ёй раўня...
Магу я памыляцца, ды Свабода –
Найлепшае жаночае імя.

На ўвесь здаровы сэнс яна плявала,
І кампрамісаў з ім не прызнае.
І хай не прывязаць яе трывала –
Мне проста немагчыма без яе.

51

* * *

Колькі нас, звычайных музыкаў,
Так пяшчотна кранае струны,
Пацалункава любіць трубы,
Утрапёна па бубнах б'е...
Колькіх нас, звычайных музыкаў,
Не кранецца кола фартуны,
І знясіленых, рэдкачубых,
Пахавальны ўсхліп абаўе.

Блазнам сумным ці блазнам рыжым
Ты дажыў да пекла ці раю...
Тут прытулак апошніх ісцін,
Тут надзеі мае – ушчэнт...
І гучыць над драўляным крыжам
Нефальшывая праўда злая:
Мы любілі яе калісьці,
Гэту музыку. Coda. End.

52

* * *

Калі расчыняюцца дзверы
У свет, што ствараецца словам,
Знікаюць пытанні даверу,
Сумненні хаваюць галовы.

Сярод залатых заваяў
Ступаюць мае сандалі.
Я там не жабрак з плебеяў,
Я той, каго там чакалі...

Тужліва, балюча, млосна,
Сняжынкі перад вачыма...
Не быць там – амаль невыносна.
Застацца там – немагчыма.

53

* * *

...Тады табе падкінулі свабоду,
Мая непераборлівая маці...
Яе штуршкоў не зведаўшы пад сэрцам,
Выказвала ты толькі раўнадушша,
І, маючы пры ўсім адметны розум,
Яна сышла адтуль, дзе любяць рабства.

Якім здаецца тлустым тое рабства,
Калі галодны ходзіш на свабодзе!..
Ды ўспамінаеш, што і маці маці
Аб хлебе дбаўшай, не ставала сэрца
І сілаў на душу. І раўнадушша
Ў сабе развіўшы, забіваеш розум.

Даўно вядома – не патрэбны розум,
Калі жывеш ад нараджэння ў рабстве.
У светлае душы адна свабода
Для розуму і кемлівасці маці;
Пакорлівае ж лёкайскае сэрца
Выкрутлівасць дае і раўнадушша.

Калі вакол пануе раўнадушша
І хцівая дзяльба, адзіны розум

У стане душы выслабаниць з рабства,

Адкрыць сябе вятрам і снам свабоды,
І зразумець гаротнасць лёсу маці,
Ў якой няма ні годнасці, ні сэрца.

Чаму на іншых, тых, з каменным сэрцам,
Заплямленых спакоем раўнадушша,
Працуе вольных і самотных розум?
Затым карціць чужое гэта рабства
Пры ўласнае прыдбанае свабодзе, –
Ці пажадае выкупіцца маці?..

Куды ідзеш, падманутая маці?
Ці лёгка будзе класіся на сэрца
Чужынскі здзек – аплата раўнадушша?..
Не ўсіх тваіх дзяцей пакінуў розум,
Ды мала іх – не зрабіўшыся ў рабстве,
Яны сабой заплоцяць за свабоду.

Ёсць сэрца – не выносіць рабства маці
Ад раўнадушша вольны, светлы розум,
Ёй дорыць непатрэбную свабоду.

СЭКСТЫНЫ АДНОЙ ЗІМЫ

КАМУНКАТ.ОН

Снежань

Пячатка цемры, году мроя-сон,
Ізноў ён, час праверкі росту, Снежань...
Згуляны гульні, скончыўся сезон,
Настрою, думкам, моцы, волі – межань,
Няма ні ўзлётаў, ні правалаў: фон...
Але ніхто не пазначае межы.

Пакуль у кола не замкнулі межы,
Пячатцы цёмнай не прыціснуць сон.
Крышталны, дзіўны, любы, снежны
Снежань,
Ты цемры час і беласці сезон,
Глухі і звонкі тон, паводка й межань,
На роздум і тугу – найлепшы фон.

Навісла неба як нейтральны фон,
Завяя скрала далягляду межы...
Пячатка цемры мроіцца як сон,
Стаю на цэнтры свету – снежыць
Снежань;
Бяскрыла птушкам – нежывы сезон,
Жыццё застыла на адзнацы "межань".

Святлу і дням не разгарнуцца, межань
Для іх настаў, яны як плямкі; фон
Тут прыцемкі, і трохі зор на межах
Пячаткі цемры... Бачыш іх як сон...
Ці помніш, што калісьці быў не Снежань,
А нейкі іншы, колерны сезон?..

Паю паперы – гэта мой сезон
Рахункі звесці ў падрахунак. Межань
На брудную паперу. Чысты фон
Рыхтую, і на ім маюю межы.
Пячатка цемры падаўжае сон,
Дапамагае перадумаць Снежань.

Усё, што не змагла – даруй мне, Снежань!
Ты кропку перайшоў, ідзе сезон
Адносін іншых і для іншых. Межань
Закончыўся, і адступае фон,
І промнік высвятляе свету межы
На Новы год. Пячатка цемры – сон.

Ёсць руйнавання час. Ён – межань межаў,
Сезон для заўтра, адпачынак-сон.
Пячатка цемры – фон, бялюткі Снежань.

55

Студзень

Згарэла зорка. Кожны Новы год –
Імгненны гук, якога ўжо не будзе.
Кружляюць стрэлкі, не прыцішаць ход,
Святочны дзень – твой падарунак,
Студзень,
Спакою абяцанка ці прыгод...
Табе – тваё. Мне – ціхі, ціхі будзень.

Мне сумна ў святы, мне варожыць
будзень...
Згарае зорка, адзначае год
Мінулы і нязменны. Заўтра будзе
Магчымае сягоння, й новы ход
Яшчэ чакае вырашэння, Студзень.
Ну, ці аматар ты якіх прыгод?

Няведання не вернеш, а прыгод
Без гэтага не прычакаеш; будзень
Знаёмай зоркай гасне з году ў год
І твар на твар мяняе, і не будзе
Жадання прыпыніць, нарэшце, ход,
І зразумець, а чым адметны Студзень?

Сярэдзіна зімы. Марозна. Студзень.
Прастуда як падзея. Для прыгод.
Шукайце здаравейшых целам. Будзень
Пачнецца з аспірыну. Зорны год:
У той жа тэрмін той жа насмарк будзе,
Любімае хваробы роўны ход.

...Мяне вучылі, як спыняюць ход,
Як рвуць ніты, і з Траўня робяць
Студзень,
Як падплятаюць ворагу прыгод
Не лепшага гатунку, нішчаць будзень,
Як гасяць зоркі, скарачаюць год...
Умею. Не раблю. *Кіна не будзе.*

Гляджу, не зачаплю. Хай тое будзе,
Што й без мяне было б – звычайны ход
Падзей і часу. І за снежнем – студзень,
І кожнаму – ягоны лік прыгод,
Ягоны яблык, выбар, свята, будзень...
Згарае зорка – абнаўляе год.

(Падзякі не чакай – яе не будзе,
А будзе будзень, мерны ход прыгод...)
Год пачынае задуменны Студзень.

Люты

Працяг для года. Для зімы – канец.
Свае пытанні вырашае Люты
Даволі жорстка. Плавіцца свінец,
Рыхтуюцца сякера і атрута.
Стрымай трымценне, юны і сівец,
І падрыхтуй да бойкі атрыбуты.

Вядома знаўцам лепшым: атрыбуты
Пачатак чараў; толькі пад канец
Адною думкай працінаеш Люты,
І пырскае расплаўлены свінец
У кубачак з салодкаю атрутай...
Але ці варта час цягнуць, сівец?

Так, сівізна больш жорсткая, сівец,
Чым страхі маладосці – атрыбуты
Пачатку шляху: у канцы канец
Найбольшы страх... Пан завірухі, Люты,
Захоча – перапаліць і свінец
Й прывабіць тонкай беласцю атруты.

"Усё ёсць лекі нам, і ўсё – атрута,

У дозе справа", – згодна я, сівец,
Не ўладныя над намі атрыбуты
Былі спачатку, значыць, не канец;
Перажывем як пераможам Люты
І з нізкіх снежных хмар тугу-свінец.

Падзелены на кулі, нам свінец
Павагі вартым болей, чым атрута
Здаецца, хоць усё адно, сівец:
Ці важна мне, якія атрыбуты
Наблізяць мой, чаканы мной, канец,
І жнівень гэта будзе, май ці люты?..

Зарокаў не трываюць богі, Люты...
Іх зброя мне вядома: не свінец
Звычайна гэта, а душы атрута
Больш тонкая, больш гідкая, сівец...
Тут зайздасць, сквапнасць, хцівасць
атрыбуты...
Пачатак ёсць... Што ж, падкажы канец.

Сівец гатуе атрыбут-атруту,
Тут сплечены пачатак і канец...
Дапамажы свінцом. Так лепей, Люты.

РОЗДУМ**ВЯНОК САНЕТАЎ**

**Лёс дасць таму, хто мае сілы быць
Адзін сярод спакусы множных лікаў
Надзею як кароткую адлігу
Сярод зімы, дзе нам канаць і жыць.**

**Хай страх усіх у гурт калісьці клікаў,
Калі не здаўся прывіднай начы –
Тваё жыццё аднойчы прагучыць
Крышталнай ногай у мяшанцы
зыкаў.**

**Ёсць шанц – бяры яго ці не бяры,
Але ён ёсць, і з ім мы не звяры,
Якую б ты сабе ні ставіў мэту...**

**...Гісторыя без ідэа-аздоб
Для гэтага асобнага сусвету
Складаецца з гісторыяў асоб.**

1.

Лёс дасць таму, хто мае сілы быць
Няскораным, з душой неўтаймаванай,
Шуканнем адмысловым раскаванай:
Навошта, як, дзеля чаго нам жыць?

Сярод сляпых, глухіх, унармаваных,
Якім адно нажэрціся баліць,
Адзінае, што можа ажывіць –
Змаганне за магчымасць стаць пазваным.

А тут чакае новая навала:
Пазваных шмат, дайшоўшых вельмі мала,
І хто там быў, куды яны дайшлі?

І ўсё ж, пакуль гадзіннік не адцікаў,
Ідзі па гэтай спляжанай зямлі –
Адзін сярод спакусы множных лікаў.

2.

Адзін сярод спакусы множных лікаў:

– Дзівак, нічога новага няма,
Глядзі, было! І гэтая зіма,
І сам ты, растакі мудрэц вялікі

Калісьці быў, і жыву, і пеў дарма...
Чарговае жыццё пачаўшы з крыку,
Змаўкаюць людзі – хто дзеля разліку,
Хто ад таго, што ведае зашмат.

А рэшта нешта піша і шукае
Спачатку непадобнасці, якая
Хутчэй чым што зняславіць і заб'е,

А потым аднадумца, быццам кнігу,
Дзе слова вечна-новае дае
Надзею, як кароткую адлігу.

3.

Надзею як кароткую адлігу,
Паспешную прадвесніцу вясны,
Шануй за тонкі водгалас вайны
Супроць сябе цяперашняга мігу.

Калі ідзеш цераз гушчар лясны,
Дык марай пра прасторнае паціху
Уласнае пераадоліш ліха,
Так, тое, што знянацку б'е праз сны.

...Хапае дробнай марнай валтузні,
Ў вядомых межах – што ты не вазьмі –
Свет круціцца... Штампуюцца падзеі...

І толькі тым, хто здольны штось змяніць
Душу сагрэе вечная надзея

Сярод зімы, дзе нам канаць і жыць.

4.

Сярод зімы, дзе нам канаць і жыць,
Асоб бракуе, а натоўпу – лішак.
Хто б звёў адсюль ціхенькіх шэрых
мышак,
Бо зграяй знішчаць, што і не згарыць.

Дудар узняў не дудку, а кілішак –
Ці горла, ці сумленне падлячыць.
Не здолеў звесці, прыйдзеца вучыць –
Ці ведаў ты, шукаючы зацішак?..

Настаўніцтва ж – складанейшая справа,
Не мае паказальнікаў: направа,
Налева... ці ў які там іншы бок...

Шалее завіруха. Час адліку
Цяпер – твой самастойны крок,
Хай страх усіх да гурту гнаў і клікаў.

5.

Хай страт усіх да гурту гнаў і клікаў,
Таго, хто добра помніць інтэрнат,
Самотай не спалохаеш, мой брат,
Цуд цішыня пасля сяброўскіх гікаў.

Абавязкова-патачны парад,
Натоўп, узоры пераможных рыкаў,
Хто зможа там, сярод плебейскіх тыкаў
Разгледзець тло, хлусню і заняпад?

Няхай не слепіць таннае святло –
Яно ў разніцу шмат каго звяло,
Святлу сапраўднаму ахвяр тупых не
трэба.

Убачыш – толькі вочы падлячы, –
Не цемру-бруд, а ўсё прадонне неба,
Калі не здаўся прывіднай начы.

6.

Калі не здаўся прывіднай начы,
Валодаеш і словамі, і справай,
Ёсць абавязак, лёс, і нават права
Да новай тайны падбіраць ключы.

Ды, ведаеш, аднак, – яна гарчыць,
Яна не з танных, гэтая забава –
Разгадваць таямніцы. Голас славы
Не піскне... Ды і ў страўніку бурчыць.

Рашаць самому – як кантраляваць,
Тварыць ты будзеш, спажываць ці спаць,
З нас кожны сам сабе загад і варта.

Твой талент – дык табе і валачы,
І слухаць, чым – праклёнам, одай, жартам
Тваё жыццё аднойчы прагучыць.

7.

Тваё жыццё аднойчы прагучыць

Абавязкова – хоць бы крыкам першым
Пры нараджэнні. Гэта толькі вершы
Маўчаць спачатку, каб пасля вучыць.

Вось колькі слоў, з душы абгортку
здзершы,
Звіняць у ёй; ці труціць, ці лячыць –
Яны прыйшлі, і ўжо не заглушыць
Мелодыі заснуўшы ці памершы.

Наданне гукам незвычайнай сілы
Ёсць не забаўка, не складныя крылы, –
Атрута-ноша, што не так – заб'е...

Але – нясеш, сярод плявузг і ўпікаў
Знаходзіш думку-срэбра, што пяе
**Крышталнай нотай у мяшанцы
зыкаў.**

8.

Крышталнай нотай у мяшанцы зыкаў

Гучала песня... Слухалі яе?

Не вельмі каб. Прыгадвалі свае

Развагі, сваркі, дробязі, пазыкі, –

Людзям штодзённа хлеба не стае...

І нехта з тых, хто з песняй гора мыкаў,

Захопленых не прычакаўшы крыкаў,

Шматзначнае маўчанне вызнае.

Не варта захапляцца нематой,

Бо той дарма спявае – толькі той! –

Каму карціць убіцца ў лаўрэаты.

...Даўно зіма лютуе на двары...

Пазваць вясну праз ледзяныя краты

Ёсць шаніц – бяры яго ці не бяры.

9.

Ёсць шанц – бяры яго, ці не бяры...

А як не тое возьмеш? Вось знявага!

Здаецца, і без рызыкі няблага,

Хай выбірае той, хто на гары.

Паслухайце, параду дасць бадзяга,

Панове гандляры і ваяры:

Выпадак-кіска мае кіпцюры,

Таму сядзі спакойна і не звягай!

Але аднекуль выпаўзае страх

І трохі-трохі не з'язджае дах –

Калоціць падсвядомая пагроза.

...Адплоціць так – жахнуцца дактары –

Зняважаны нескарыстаннем розум...

Але ён ёсць, і з ім мы – не звяры.

10.

Але ён ёсць, і з ім мы не звяры, –
Дзівак, пясняр, прарок... ці проста –
hoto,
Які не воўк, які паўсюль як дома,
Таму што дом спалілі ваяры.

За добрае і слаўнае, вядома,
Змагаюцца, ды лепшае пары
Ніяк не дачакаецца стары,
Наўрад пашчасціць тут і маладому.

Заўсёды пры нястачы і галечы
Дух захаваць прадонна чалавечы,
Перамагаць без куль, нажоў і лат,

Дзе позіркам, дзе песняй недапетай –
Ён можа ўсё. Таму трымці, салдат,
Якую б ты сабе не ставіў мэту.

11.

Якую б ты сабе не ставіў мэту –

Хто ведае, ці будзе заўтра час

Паскардзіцца праз слёзы – не на вас,

Не вам, не ім, – а рулі пісталета?

Ці свеціць сонца прышласці для нас?..

Жыві, як быццам хутка вып'еш з Леты

Глыток, другі... Тады ўсё роўна – дзе ты

І з кім, і для каго шукаў адказ.

Варушыцца сабе Сусвет-кірмаш,

Губляецца спалоханы мураш –

Такую кашку людцы заварылі!..

"Жадаў, імкнуўся, намагаўся..." Стоп!

Тут застаецца тое, што *стварылі*, –

Гісторыя без ідэа-аздоб.

12.

Гісторыя без ідэа-аздоб,

Гісторыя без ідэа-абгорткі

Пытаньня мае смак салёна-горкі:

Нашто каму такая колькасьць спроб?

Шчаслівых лёсаў не вяшчаюць зоркі:

Не тое, дык другое; без жалоб

Не застаецца ні арол, ні клоп,

Хоць сцяміць бы, аб чым ідзе гаворка!

...У чорным сне прымроілася яўна

Такое, што страшыць небеспадстаўна:

Няўмелы, графаманісты паэт.

Перабірае проста, як сюжэты,

Ён нашы лёсы, марыць пра санет

Для гэтага асобнага сусвету.

13.

Для гэтага асобнага Сусвету

Што прапануеш, пане гаспадар?
Патоп ці землятрус, вайну, пажар,
А, мо, букецік незвычайных кветак?

Дарэчы быў бы ён вясной, і лету
Не перашкодзіць пара добрых мар
Пра чыстую красу, якая дар,
Непадуладны кулі ці дэкрэту.

Гандлююць шмат чым і купляюць шмат,
Але не ўсім кіруе аўтамат,
Купюрны шоргат і кавалак мяса...

Цудоўнае, галоўнае з аздоб
І прышласці, і Залатога Часу,
Складаецца з гісторыяў Асоб.

14.

Складаецца з гісторыяў асоб

Любая казка ці аповяданне...

Наўрад увайдзеш нават у паданне,

Калі ціхенька побач з жонкай соп.

З нябыту непаўторнае вяртанне

Чакае Першых, Вечнасці крысо

Кранае толькі іх... Аднак лязо

Таксама ім прызначыла спатканне.

Ну вось і выбірай сабе чаргу!..

Я тут нікому не дапамагу,

І выбар той – наколькі ён уладны?

Дзе розніца – пасціцца, плакаць, піць,

Сядзець, ісці – калі адно дакладна:

Лёс дасць таму, хто мае сілы быць.

НАВЫДУМЛЯЛАСЯ КАХАННЕ...

КАМУНКАТОН

РАБОТА

***И если что-то произойдет,
Моя работа меня спасет.***

М.Шчарбакоў.

На пачатку палёту
Ёсць магчымасць звярнуць галаву...
Расцярушыўшы цноту,
Узляцела – цяпер жыву.
Праз святло і грымоты
Закладаю віраж-пятлю...
Мой палёт ёсць работа,
Я работу сваю люблю.

На пачатку палёту
Мы не маем з сабой віны,
Ды, абраўшы самоту,
Нараджаемся для вайны.
Набірай абароты,
Каб не грымнуцца аб зямлю...
Бой з сабой ёсць работа,
Я работу сваю люблю.

На пачатку палёту
Ты не ведаеш, што пасля
Неба змусіць пілота
Кожны раз пачынаць з нуля.
Восень жоўкай лістотай
Вызалочвае зноў раллю...
Жыць у небе – работа,
Я работу сваю люблю.

КАМУНІКАТ.ORG

59

* * *

Бы музыка няўлоўная духмянасць
Чужога дому і чужых адносін...
Праклён, што называецца "абранасць",
Мяне па свеце беспрытульна носіць.

Мяне з маім нявер'ем слову "проста",
З маёю непадданасцю складаным
Абставінам і межавым узростам,
Прыняць вам і трываць наканавана.

Так, развітанне хуткае! Бяру я
Сваё з сабой, ды, як бы не прымалі,
Я, злосная, ніколі не дарую,
Што запрасілі, ды не затрымалі.

60

* * *

Усё пражыта і праспявана,
Ужо адпіта за вольны пошук,
Рассмакавана, размежавана,
Спакой – прыдбаная мной раскоша.

Ужо не вабяць пустыя зоркі,
І час дакладна распланаваны...
Пра што мне весці цяпер гаворкі
З ім, гэтым госцем, амаль нязваным?..

Сяджу, спакойна гляджу у вочы,
Але чаму, па якім законе,
Мяне хвалюе ягоны почырк,
Ягоны голас у тэлефоне?..

Я хварабліва пераношу
Твае спакойныя памкненні.
Мой боль балюча выцінае
Аб межы цэльнасці тваёй...
Карэктнай шчырасці раскошу
Мне не давесці да збавення:
Хірургаў неяк не кранае
Факт напісання слоў крывёй.

Юнацтва памятае мары
Пра перарэзанья вены...
Узрост сярэдні прапануе
Добрасхаваны адзюльтэр, –
Каб не грымелі кулуары,
Каб не цярпела гігіена...
Рацыянальнае пануе
За жалюзі еўракватэр.

Як панна пэўнага узросту
Перабіраю варыянты,
Пасля кантрасна, як падлетак,
Дзялю "люблю" і "не люблю"...
Няпэўны стан, дзе ўсё няпроста,
Я ў ім разумны дылетантам,
І не зраблю не так, не гэтак,
Не ведаю і як зраблю.

62

* * *

Чуеш, звініць глеба –
Гэта ідзе восень...
Калейдаскоп неба:
Хмара, прамень, просінь...
Хто з нас не быў забіты,
Хто з нас не быў праданы...
Лёс яшчэ не пражыты,
Добры ці нежаданы...

Самай парой гразкай
З іншага клічуць свету,
Вабяць сваёй казкай,
Быццам другім летам...
Спыняць мяне не звады,
І не магчымасць болю:
Я не люблю здрады,
Бо вызнаю волю.

Волю пачуццяў і волю
Выканаць абяцанку,
Кожнаму даць патолю –
Вечару і світанку.
Ёсць тут адна маркота,
Цалкам яе даволі:
Можна набыць самоту
Разам з маёю воляй.

Навыдумлялася каханне,
Якога быць не можа з намі,
У незакончаным трыванні
Усе магчымья шляхі...
У прошлым часе паляванне,
Пачуцці кшталту хваль-цунамі,
Запал і лёсанараканні,
І нават горшыя грахі.

Навыдумлялася адносін,
Якіх не можа быць у свеце...
Яны не тое, каб ідэі,
Ды вельмі блізкія да тых
Шляхоў, якія мкнуць праз восень,
Зіму, вясну й жывуць у леце,
У промнях сонечнай надзеі,
У спадзяваннях залатых.

Навыдумлялася – і хопіць,
Мая работа – не зламацца,
Тваё пацвердзіць існаванне,
Цябе для казкі захаваць...
Пішу (хай так ніхто не робіць),
Каб мне не падпарадкавацца
Неідэальнаму жаданню
Табе патэлефанаваць.

64

* * *

Хай усім пашанцуе неяк,
Нават дзіўным. Такім, як я.
Хай дзе-небудзь хоць развіднее,
Не налічваючы ўдвая.

Змрок насунуўся неадольны,
Спіць надзея, мой лямант – боль.
Ад нябёсаў і пеклаў вольнай,
Лёс, адчуць мне сябе дазволь!

Зорка ж коціцца і спрыяе
Промнем ціхім і залатым
Больш таму, хто з жыццём гуляе,
Чым таму, хто хварэе ім.

65

* * *

Любое чаканне мінае,
Вяртаецца звыклая воля.
Адсутнасць званкоў не кранае,
Лісты не прыгадваеш болей...

Макрэча альбо сухапуцце –
Жыццё ў чаргаванне гуляе:
Узрух – назапашваць пачуцці,
Спакой – працаваць дазваляе.

Дарогі й гадзіны лічу я
Старанна, пры ўсіх маіх хібах...
Ды нешта з таго, што адчую,
Не праца закончыць, а выбух.

66

* * *

Ты помніш,
Мы баяліся сустрэцца поглядамі,
Вочы ў вочы?..

Ты помніш,
Мы так і не дакрануліся
Адзін да аднаго?..

Але
Ты ведаеш,
І я ведаю,
Што мы ужо зрабілі
Адзін з адным
Усё,
На што здатная
Наша фантазія.

67

* * *

Сярод адной забруджанай зімы
Святкуем нешта ("Шарыкі надзьмі!")
Віно ды свечкі, весела, і мы
Здаемся нам прыстойнымі людзьмі...

І я трываю боль, не гавару,
І ты яшчэ не ведаеш, куды
Ударыш, і якому ўладару
Наш сум і страх патрэбны сапраўды.

...З нас кожны, і не раз, гуляў са злом...
Здаецца, што з таго, такой бяды!..
Ды не сустрэцца болей за сталом,
Бо зноў не быць сапраўднымі тады.

68

* * *

У мяне пытанняў няма,
І ніякіх няма надзей.
Праўда ў нечым – заўжды турма,
Ад яе не вольны нідзе.

Хто з нас хто
У гэтай гульні
Я пакуль не ведаю, ды
Бачу, хто на якім кані,
І пад што спявае заўжды.

Хто нас будзе заўтра кахаць,
Што пасля нам будзе балець...
Лёс не даў жаданага ўзяць
Ці сама не жадаю мець?..

Ай, пустое. Цяпер найперш
Праўда вечнай турмой звiніць:
За найлепшы
У свеце
Верш
І вады не дадуць, ані.

69

* * *

Год замяняе на год
Ціхаспеўны гадзіннік...
Не затрымаць у руках
Зорна-цёплага лета...
Так і не споўніць жыццё
Залатой абяцанкі...
Я застануся з сабой,
Я застануся як ёсць,
Я застануся жывой,
Бо не зменіцца вецер.

Мары народзяць тугу,
За тугой прыйдзе распач...
Распач хранічная можа
Адчаем назвацца...
Вам, летуценны герой,
Даць імя – бессэнсоўна.
Вы не жадалі мяне,
Вы не кахалі мяне,
Мы незнаёмыя, так,
Я скажу вам – бывайце.

Для адмысловых забойцаў –

Забойства надзеі,
Для ледзяных рэалістаў –
Адмова фантазій...
Першых не маю узроўню,
Другім – не належу...
Ды абяцала забіць,
Ды абяцала маўчаць,
Бо абяцала сабе
Датрымацца да заўтра.

КАМУНІКАТ.ORG

Зноў прыйшла туга, якая горай болю...
Хоць бы папярэдзіў, лёс, мяне спярша!..
Быццам нешта дужа просіцца на волю –
Ці то гэта песні, ці сама душа.

Я вас разумею – жыць са мной баюча,
Й не хапае часам хлеба да вады...
Выпусціць вас можна – зломкаў
неўміручых,
Толькі да каго вы пойдзеце тады?

Песні ў свеце свеціць не пасад пачэсны –
Цемра і галеча, здзекі за спіной...
Не далі мне, песні, радасці вы ўвесну,
Восенню каханне вывелі віной.

А душы зарана не бяруць у неба,
На зямлі ж няпроста з лёсам ваяваць...
Не зрабіўшы справы адлятаць ганебна, –
Будзем далей разам плакаць ды спяваць.

Будзем кроць разам да чаканай даты,
Тэрмін свой адбудзем, хай так цяжка
жыць...

А калі напору не стрываюць краты,
Будзе ўсім нам воля. Дзесь павінна быць...

71

* * *

"...Пусть он сыграет надо мной."

"Машина времени",

"Он играет на похоронах и танцах..."

Попел мой ад Сафійскай горкі
Аднясе залацісты вецер,
Ён заўсёды мяне любіў...

Калі ты пражывеш болей,
Адшкадуй мне адзін вечар,
Паіграй на маім ветры,
Не зважай, што так стынуць пальцы...

Калі я пражыву болей,
Я наведваць цябе не буду.
Толькі тыя клады люблю я,
Дзе нікога майго няма.

72

* * *

Не, імёнаў няма... Як няма
Летуценных герояў і здрады.
Мы паслухалі добрае рады
І спыніліся. Стыне зіма.
Кожны мае душэўныя нетры
І нікога не пусціць туды.
Гэта вочы слязяцца ад ветру...
Хай на іх, будзе меней вады.
Што ж, гульня – перабіты кароль,
Больш нікому нішто не здаецца.
Ёсць туга. Ёсць шкадоба. Ёсць боль.
Дзе надзея, што ўсё прамінецца?..

73

P.S.

* * *

Мілаю паэмкай мілая паэтка
Выціскае слёзкі з тоннай камянюкі:
Трэба ж неяк мужу набываць шкарпэткі,
Раз усе каханкі – злосныя манюкі.